

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones mediocres sancti Bonaventure de tempore

Bonaventura <Sanctus>

Argentine, 14. III. 1496

D[omi]nica vicesimaprima.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31133

ij. Petri. ij. Voluptatem exi-
stimantes dici delicias coin-
quinationis et macule. deli-
cious affluentes. et in conuiuijs
suis luxuriantes vobiscum
et. Et quanta confusio eos
sequatur adiungit dicens.
Contingit autem eis illud ve-
ri prouerbij. Canis reuersus
ad vomitum et sus lota in vo-
lutabro luti. Fedum enim
et putridum est. semp esse dedi-
tum vicio carnis et volutari
luxurie volutabris. Dum qui-
dam stoicus diceret audien-
te pitagora. Velle se cum mu-
lieribus esse quod cum philoso-
phis conuersari. Et sus liben-
sius inquit in ceno quod in aqua
conuersatur pura. Quar-
ta species febris dicitur acuta
quasi multum vrens et violen-
ta. quod si morosa fuerit nec su-
dor vel vomitus vel narium
sanguinatio ei superuenerit
mortem inducit. Hec est qua-
ritia que valde acuta est et su-
pra modum subtilis in rebus
temporalibus acquirendis.
Quis enim enumerare va-
leat fraudes et versucias et
circuentiones feneratorum
et negotiatorum seculi huius.
Ps. Mendaces filij homi-
num in stateris. et. Amos. viij

Quando transibit messis ve-
nundabimus merces et sab-
batum. et aperiemus frumē-
tum. vt imminuamus men-
suram. et augeamus solum et
supponamus stateras dolo-
sas et. Possunus igitur
dicere quod febris effimera est
superbia. De qua Act. xxvij
Contigit autem patrem pub-
lij febribus et dissenteria ve-
ratum iacere. Febris et hi-
ca est inuidia. Deute xxvij.
Percutiat te dominus ege-
state febre frigore et ardore.
et. Febris putrida est luxu-
ria. et maxime prelatorum et
personarum ecclesiasticarum.
De qua Luce. iij. Socrus
autem Petri tenebatur ma-
gnis febribus. et. Febris acu-
ta est auaricia. De qua h dicitur.
hora septima reliquit
eum febris. Glosa. in figura
sancti spiritus septiformis in
quo omnis salus consistit. re-
liquit eum febris hora septi-
ma. Quod nobis prestare di-
gnetur pater et filius et spiri-
tus sanctus. Amen.

Dñica vicesima prima.

Insidim⁹

c in domo iesu. quia

qui cepit in vobis opus bonum perficiet usque in diem christi iesu. 2c. ad Philip. 1. Istud verbum apostoli valet pro nouicijs qui incipiunt bona opera ut perficiant ea. Sunt autem quattuor gradus perfectionis eorum quos habes per hos versus. Si fieri perfectus amas. possessa relinque. Disce subesse iugo. luxum fuge. sobrius esto. Igitur primus gradus est paupertas ut homo vendat sua et det pauperibus. Ad quod sufficit bona voluntas. si non superat facultas. De hac perfectione nouiciorum christo famulari volentium dicitur Matth. xix. Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus. et habebis thesaurum in celo. et veni sequere me. Quod proprium est apostolorum et religiosorum que crucem suam quotidie post christum baiulant et proprietates atque possessiones rerum temporalium abdicant. Tales magnam confidentiam habere poterunt. quia ipsi cum christo iudicabunt. Matth. xix. Vos qui reliquistis omnia 2c. usque ibi. sedebitis super

sedes iudicantes duode. 2c. Glosa. Qui reliquerunt omnia et secuti sunt dominum. hi iudices erunt. Qui vero licita habentes et recte usi sunt. hi iudicabuntur. et hoc est propter maximam conformitatem quam habent pauperes cum christo. De qua. ij. Corinth. viij. Qui propter nos egenus factus est 2c. Glosa. Qui ita omnibus renunciat ut egenus. maxime christo se conformat. Secundus gradus est obedientia. que reuera multo altior est primo. quia dicit Grego. Et fortasse difficile non est relinquere quod habes. valde autem difficile est relinquere quod es. hoc est. teipsum in manibus prelati ponere. et proprie voluntati renunciare. Iste gradus tam altus est. ut sine ipso nec thura. nec preces. nec victimae. quicquam valeant ante deum. sicut dixit Samuel ad saul. f. Regum. xv. Melior est obedientia quam victimae. 2c. usque ibi. Quoniam quasi arrolandi scelus est nolle acquiescere. Non poterat propheta maius ac detestabilius peccatum inuenire cui compararet inobedientiam. Quia

nunq̄ p aliquo crimine tam
 grauiter puniti sūt filij isra/
 el sicut p ydolatria. Inobe/
 dientia diabolū de celoz ho/
 minem de paradyso eiecit.
Sed christ⁹ magnaz nobis
 fiduciam exaltationis p suā
 obedientiā tribuit. **U**n glo.
 sup illud **Phil. ij.** Xps fact⁹
 est p nobis ob. **Aug⁹.** **D** q̄n
 ra humilitas. humiliavit se
 christus vsq̄ ad incarnatio/
 nem. vsq̄ ad infirmitatē hu/
 mane participatōnē. vsq̄ ad
 diaboli tentationez. vsq̄ ad
 populi irrisiōnē. vsq̄ ad spu/
 ta alapas ⁊ flagella. ⁊ nouissi/
 me vsq̄ ad ignominiose cru/
 cis tormenta. **E**cce habem⁹
 humilitatē et obedientie xp̄i
 ere impluz. supbie ⁊ inobedi/
 entie medicamentuz. **Q**uid
 ergo intumescē o homo. **D**
 pellis misera quid tenderis
D sanies fetida quid infla/
 ris. **C**onfidunt ergo in do/
 mino obedientes. quia pro/
 pter hoc illū domin⁹ exalta/
 uit ⁊ dedit illi nomen quod
 est sup omne nomē. **T**er/
 cius gradus est castitas ad
 quā ex voto tenent religiosi
 pfecti. vt sint de cetero conti/
 nentes. quia castitas multē
 modis dicit. sicut patet ex il

la glosa sup illo verbo. **D**e/
 spondi vos vni viro vir. ca.
 ex. christo. ij. **C**orinth. xj. **A**u/
 gustin⁹ in lib. questionū. **A**t/
 tende q̄ a plurali ad singula
 re descēdit. volens intelligi
 totam ecclesiā virginez esse.
 ⁊ in omnib⁹ veris membrīs
 virginitatem mentē. ⁊ si non
 integritatē corporis seruaue/
 runt. **V**irginitas carnis cor/
 pus est intactū. que virgini/
 tas paucorū est. **V**irginitas
 mentis fides est incorrupta
 que virginitas omniū est fi/
 delium. **U**nde in **Apoē. xiiij**
Hi sunt qui cū mulieribus
 nō sunt coīnq̄nati. virgines
 enim sunt. **I**n mulierib⁹ er/
 rorem significauit. qz error
 p mulierez cepit. **I**deo ergo
 singulariter dixit. virginem.
 qz omnes vna sunt virgo. p
 pter vnitatem integre fidei.
 solide spei. sincere charitatē.
 ⁊c. **Q**ue licet ita sint. pfectio/
 nis tamen gradū potissime
 attingūt ille psonē que emi/
 serunt votū continentie. vel
 sunt penit⁹ incorrupte. quia
 vt dicit **Sap. viij.** **I**ncorru/
 ptio proximū facit esse deo.
 ibi **Glo.** **A**d hanc pfectionē
 nemo venit nisi quē diuina
 gratia subuebit. qz omne da/

tum optimū. et omne donū p/fectū desursum est descēdēs
Confidāt g̃tales et inceptū
 cōpleant. Quartus est so
 brietas que t̃pantia dicit̃. or
 namentū omniū religiosoz
 vt sint sobrii. nō solū in cibis
 et potibz. sed verbis. moribz.
 studiis et doctrinis. sicut do
 cet ap̃l's Roma. xj. Non pl⁹
 sapere q̃ oportet sapere. sed sa
 pere ad sob. Glo. Plus sapit
 q̃ oportet sapere. q̃ suis se cre
 dit meritis saluari. Ad sobrie
 tatē sapit q̃ meritorū suoz
 confidentiā non habet. Vel
 aliter Non plus sapere. i. intel
 ligere de mysteriis diuinis
 q̃oz sapere. s. sapere ad sobri
 etatem. i. ad t̃pantiā. siue tem
 peranter sine presumptione
 Quod preceptū transgredi
 untur heretici. De hac virtu
 te dicit Sap. viij. Sobrie
 tatem et prudentiaz docet. et
 iusticiam et virtutē zc. Glosa
 Qui sobrius est. tēperās est.
 prudens est. fortis et iustus
 est. quid illi deest. Has vtu
 tes nemo vnq̃ simul habu
 it. nisi cui oīum origō ṽtutū
 deus contulit quo cūq̃ tēpo
 re. quacūq̃ lege. quacūq̃
 gente. Habeant ergo confi
 dentiā incipiētes bona opa.

quia de⁹ pficiat ea. Glo. Lo
 operando deus pficit qd o/
 perando incipit. qz ip̃e vt ve
 limus operat̃ incipiens. qui
 volentibz cooperat̃ pficiens
 Grego. Bonū ergo op⁹ no
 bis in voluntate sit. nā ex di
 uino adiutorio erit in perfe
 ctione. Qd no. p̃sta. zc.

De euangelio.

Erue ne

quā omne debi
 tum dimisi tibi.
 qm̃ rogasti me. zc. Matth.
 xvij. Debem⁹ peccantibz in
 nos dimittere debita. ppter
 diuine legis adimpletionē.
 virtutis exercitationē. my
 sterij rationē. et pacis conser
 nationem. Unde x̃sus. Lex
 virtus. ratio. pax. q̃ttuor ista
 remitti. In nos peccanti p/
 suadent debita fratri. **D**i
 uine legis preceptum est. di
 mittere offensas fratribus.
 Cum enim dicat dominus
 Mat. v. Diligite inimicos
 ve. zc. constat q̃ ip̃os dilige
 re non possum⁹ manēte ob
 staculo odij vel rancoris. qd
 inductum est nobis ratione
 offense vel lesiōis. Quo p̃ di
 lectionem dei et proximi re/

moto. possum⁹ diligere ini-
 micos et offensas eorum dimit-
 tere quantumcumque graues. quia
 quo plus diligimus eo plus
 portamus. Propter quod di-
 cit apostolus Roma. xiiij. Et si quod
 est aliud mandatum. in hoc ser-
 uo instauratur. diliges proximum tu-
 um sicut teipsum. Qui enim dili-
 git proximum. legem impleuit.
 Glo. Nota quod duo sunt pre-
 cepta charitatis in quibus tota
 lex dependet et prophete. pro-
 utroque hic unum ponitur. nec im-
 merito. quia nec deus sine proxi-
 mo. nec proximus sine deo di-
 ligi potest. Hec autem dilectio
 proximi ideo commemoratur. quia
 dilectio proximi in factis ap-
 paret. dilectio vero dei am-
 plius latet. tamen unum sepe pal-
 tero ponitur. Item propter fructu-
 si animi est remittere iniuri-
 as et esse pius et clementer. tunc
 enim exercitatur virtus hominis. cum
 condonat offensa delinquentis.
 quam animus iniurijs non fran-
 gitur. sed econtra beneficis
 solidatur. Unde Ambrosius in sermo-
 ne. Surgens Iesus de sy. et
 Vide inquit clementiam domini sal-
 uatoris. nec indignatione com-
 motus. nec scelere offensus. nec
 iniuria violatus iudeas dese-

ruit. quoniam etiam in memor iniurie
 memor clementie. nunc do-
 cendo. nunc liberando plebis
 corda demulcet. et. Hec erat
 virtus et clementia dauid regis
 in veteri lege. qui remisit of-
 fensas saul et semey et absalon.
 et aliorum inimicorum suorum. sicut
 dicit in psalmo. Si reddidi re-
 tribuentibus mihi. ma. et. Hoc
 idem legitur in cronica de tyro
 quod nullius rei obliuio tam facili
 sibi inducebatur. sicut obli-
 uio iniuriarum. Nam conspirato-
 res mortis sue deprehensos
 conuictos in gratiam recepit. et
 tam familiariter se eis in poste-
 rum exhibuit quod omnes virtute
 clementie animi sui mirarentur
 Erat contra seruus ille nequam
 et durus qui statim irruit in con-
 seruum suum et tenens suffocauit
 eum. in hoc exprimitur crude-
 litatem quorundam superiorum. qui
 prouisi sunt ad furias et tor-
 menta. quod utique egri et infir-
 mi animi est. Unde Poeta.
 Tunc felix quiens aliquis torto-
 re vocato. Urif ardentem pro-
 pter domino linthea ferro.

Item propter mysticam nume-
 ri rationem. Nam unum debebat
 decem milia talenta. alter cen-
 tum denarios. Augustinus. Diligen-
 ter interroga istius numeri

secretū. latebrasq̄ ei⁹ inq̄u-
re. Iusticia lege constat. lex
in decē preceptis cōmenda-
tur. Debat igit̄ vnus decē
milia talentoz in quo omia
peccata signant̄ ppter nume-
rū legis. Debat alter deci-
es decē denarios. ab eodem
numero debitū suū trahēs.
nā cencies centū. decem mi-
lia sunt. ⁊ decies decem sunt
centū. Lex denarius. pecca-
tū vndenarius est. Lex p de-
cem. peccatū p vndecim ac-
cipitur. qz transgressio dena-
riū est. In lege modus fixus
est. transgressus es legē pec-
casti. Sicut magna ē dif-
ferentia inter decēz. milia ta-
lentoz ⁊ centenariū denari-
ozū. sic maxima est differētia
peccare in deuz ⁊ peccare in
hoiem. s̄m illud. i. Regūz. ij.
Si peccauerit vir in viruz.
placari ei poterit deus. Si
aut̄ in deū peccauerit vir q̄s
orabit p eo. Attamē de⁹ faci-
lius remittit multa ⁊ maxia
delicta. q̄s hō paruula ⁊ pau-
ca. Cū em̄ peccam⁹ in deum
nōne peccam⁹ in deū patrē
creatorēz regēz dñm nrm a
q̄ oia habem⁹. Cū hō i hoiez
nōne in s̄suū nrm vilē ⁊ iuti-
lē nec pane dignū. ⁊ ille talis

irā refuat ⁊ vindictā expetit.
Ecci. xxvij. Nō hōi refuat
irā. ⁊ a deo q̄rit medelā. In
hoiem silem sibi nō hz mise-
ricordiā. ⁊ p pccis suis dep-
cabit. ⁊ ipse cum caro sit ⁊c.

Itē ppter pacē s̄suatiōez.
nā q̄ discordias fouēt et ini-
micicias nutriūt nō sūt filij
dei. De q̄b⁹ dicit Bar. v. Bea-
ti pacifici qm̄ filij dei vo. qn̄
poti⁹ filij diaboli. De quib⁹
Prover. xvij. Sp̄ iurgia q̄-
rit mal⁹. ⁊ angel⁹ crudel⁹ mit-
tet ⁊tra eū. Glo. Angel⁹ cru-
del⁹. sp̄s malign⁹ ē. q̄ a dño
mittit̄ cōtra pctōres vt affli-
gat eos tam in p̄nti q̄ in fu-
turo sicut olim ad affligen-
dos egyptios p immisiōes
per angelos malos. Et que
peior immisiō q̄ cordis in-
duratio ⁊ culparū retentio.
Qui hoc vicio laborat meri-
to vir egyptius vocari pote-
rit q̄ in tenebz manet. i. Jo.
ij. Qui odit fratrem suū in te-
ne. est ⁊ in tene.ambu. ⁊ nes.
quo va. ⁊c. Sicut olim egy-
ptij in tenebris ambulabāt
⁊ nemo vidit fratrem suum
per triduum. Iste egyptius
rancor est. quem Moyses
id est. mitis aliquis pacific⁹
⁊ benignus gladio charitat̄

interficit et sub sabulo obli-
uionis sepelit et abscondit.
Timeant rancorosi ne ora-
tio eorum fiat in peccatum quo-
tiens dicunt illum articulum
Dimitte nobis pro debita nostra
sicut et nos dimittimus debi-
toribus nostris. Timeant cer-
te ne in pristina obligatione
decem milium talentorum reuo-
cent. Aug. Nemo contra se
teneat non ignoscendo. ne con-
tra ipsum teneat quando orat
Dicit enim dominus. Dimitti-
te et dimittetur vobis. Si ergo
prius dimissi. dimitte et tu vel
postea Nam si non dimiseris
reuocabo te. et quicquid dimi-
seram replicabo tibi. non enim
mentitur veritas.

Dñicavicesimasecūda.

Nostra au

tem conuersatio in
celis est etc. Phil. iij
Premisit apostolus de his qui
terrena sapiunt et in terrenis
desiderijs conuersantur. quos
detestans per hanc expleti-
uam coniunctionem. ait. di-
cit. Nostra autem conuersa-
tio in celis est. Et hoc propter
multas prerogatiuas celestis

conuersationis. Unde et sus-
conuersemur ibi. pax est vbi
summa pbenis. Vita. pa-
rata quies. locus ingens et
deus hospes. Igitur prima
dignitas est pax summa et se-
curitas. Isa. xxxij. Sedebit
populus meus in pulchritu-
dine pacis et in tabernaculo
fiducie et in requie opulenta
Hec est hierusalē superna que
edificatur quotidie ut ciui-
tas. et interpretatur visio pacis
eo quod rex eius sit princeps pacis
et populus eius pacificus. quia secundum
nomen eius ita et laus eius
Ecc. x. Secundum iudicem populi.
sicut ministri eius. et qualis rector
ciuitatis. tales et inhabitantes
in ea. Quod exponit glo. de
xpo et apostolis. et eorum imitatori-
bus. Dicitur autem illa pax sum-
ma. quia in summo est posita.
id est. in deo. Phil. iij. Et pax
dei que exuperat omnem sen-
sum etc. Glosa. i. deus qui est
summa pax que nec cogita-
ri potest. et ideo extra eum nul-
lo opus est. In hac pace no-
bis conuersandum est. Ps.
In pace in idipsum. dormi. et re-
quiescam. Secunda di-
gnitas est vita pennis. que re-
uera nusquam alibi inuenitur.
eo quod celum sit terra viventium